

วารสารสังคมศาสตร์และ มานุษยวิทยาเชิงพุทธ Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology

P-ISSN : 2651-1630 ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560)

❁ วัตถุประสงค์

วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เป็รับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกวัด ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

❁ เจ้าของ

วัดวังตะวันตก

1343/5 ถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร. 061-5262919 โทรสาร. 075-340-042 E-mail : suriya.sur@mcu.ac.th

❁ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ., ดร.

ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระราชปริยัติกวี, ศ., ดร.

อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพปัญญาสือ

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูพรหมเขตคณารักษ์, ดร.

เจ้าอาวาสวัดวังตะวันตก รักษาการเจ้าคณะอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง

❁ บรรณาธิการบริหาร

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย(คงคาไหว)

วัดวังตะวันตก ผู้อำนวยการส่วนงานบริหาร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

❁ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

ผู้อำนวยการส่วนงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

กองบรรณาธิการ

พระครูอรุณสุตาลังการ, ผศ., ดร.

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูสิริธรรมภาสิต, ผศ., ดร.

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ศาสตราจารย์ ดร. ครองชัย หัตถา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองศาสตราจารย์ ดร. ประเวศ อินทองปาน

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. รงค์ บุญสวยขวัญ

สำนักวิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ธรรมชาติ

อาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. กันตถน หนูทองแก้ว

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

รองศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ บุญโท

คณะปรัชญาศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

รองศาสตราจารย์ ฟิน ดอกบัว

คณะปรัชญาศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชภาพรรณ คูวิเศษแสง

คณะปรัชญาศาสนา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนิศร ยืนยง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ดร. มะลิวัลย์ โยธารักษ์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. ธีระพงษ์ สมเขাইใหญ่

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. สิทธิโชค ปาณะศรี

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. พิระศิลป์ บุญทอง

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร. มุกตาวรรณ พลเดช

คณะวิทยาการจัดการ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ดร. จันทนา อุดม

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ดร. ไพโรจน์ บุตรชีวัน

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ดร. อุทัย เอกสะพัง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

❀ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาศกดิ์ดา สิริเมธี

เลขานุการศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัดวังตะวันตก

พระมหาอภินันท์ นนทภาณี

ผู้ช่วยเลขานุการศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา วัดวังตะวันตก

พระมหาอนุชิต อนนตเมธี

วัดหน้าพระบรมธาตุ

นายธีรวัฒน์ ทองบุญชู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

❁ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระสาโรจน์ ธมมสโร

สำนักสงฆ์วัดนาสนธิ์

พระบุญญฤทธิ์ ภัททจารี

สำนักสงฆ์วัดนาสนธิ์

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี

วัดศาลามีชัย

❁ ฝ่ายกฎหมาย

นางสาวฉัตตมาศ วิเศษสินธุ์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

❁ ออกแบบปก

นายวินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา

❁ จัดรูปเล่ม

พระณัฐพงษ์ สิริสุวณโณ

วัดสระเรี๋ยง

❁ พิมพ์ที่

บริษัท โรงพิมพ์ดีชัย จำกัด

1/7 ถนนพัฒนาการคูขวาง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-322-955, Email : dchai@hotmail.

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2560 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลายเช่นเคย ซึ่งประกอบด้วย บทความวิจัยจำนวน 5 เรื่อง ซึ่งปัจจุบันวารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 2 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลักเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย(คงคาไหว)

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	ฉ
บทบรรณาธิการ : Research Articles	
การดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช	1
THE HOLISTIC HEALTH CARE OF THE ELDERS ACCORDING TO BUDDHIST CONCEPT IN HUA SAI SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, HUA SAI DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE	
พระประเสริฐ นารโท, พระครูอรุณสุตาลังการ, กันตภณ หนูทองแก้ว	
การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง	8
THE STRATEGIC DEVELOPMENT OF STUDENT SUPPORT SYSTEM IN YANTAKHAO RATTHACHANUPATHAM SCHOOL YANTAKHAO DISTRICT, TRANG PROVINCE	
ชลิดา นิมทอง, มะลิวัลย์ โยธารักษ์, วันฉัตร ทิพย์มาศ	
การพัฒนารูปแบบ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2	14
THE DEVELOPMENT OF MODERATE CLASS MORE KNOWLEDGE MODEL TO THE QUALITY OF LEARNERS IN MOOBANPAMAI SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2	
จรรยาพร งามพร้อม, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, บุญเลิศ วีระพรกานต์	

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการ การศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3 A DEVELOPMENT OF SCHOOL BASED MANAGEMENT MODEL TO EDUCATIONAL MANAGEMENT QUALITY AT BANKUANSRA SCHOOL UNDER SURATTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3 ฉันทชนิต กาญจนภักดิ์, วิโรจน์ พรหมสุด, สำเริง จันทุม	21
ศึกษาบทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการของโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง A STUDYON THE ROLE FOR MANAGEMENT OF INTEGRAL COMMUNITY HEALTH IN BANBOSAI HEALTH PROMOTING HOSPITAL, PAPAYOM DISTRICT, PATTHALUNG PROVINCE พรทิพย์ ถาวรนุรักษ์, สมบูรณ์ บุญฤทธิ์, สมเกียรติ ต้นสกุล	27
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	34

การดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทาง
พระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร
จังหวัดนครศรีธรรมราช

THE HOLISTIC HEALTH CARE OF THE ELDERS ACCORDING TO
BUDDHIST CONCEPT IN HUA SAI SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, HUA
SAI DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พระประเสริฐ นารโท

พระครูอรุณสุตาลังการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

กัณตถก หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 822 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงวุฒิเพิ่มเติม เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา จำนวน 17 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การด้านกายภาพ (กายภาวนา) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาได้แก่ ด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น (ศีลภาวนา) ($\bar{X} = 4.02$) และด้านสภาวะจิตใจตนเอง (จิตภาวนา) ($\bar{X} = 3.99$) ส่วนด้านการคิดพิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างรอบคอบ

(ปัญญาภาวนา) มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนเป็นผู้สูงอายุ อาชีพปัจจุบัน และรายได้ต่อเดือน พบว่า การดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า (1) เทศบาลควรจัดเจ้าหน้าที่พยาบาลผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านในการดูแลผู้สูงอายุโดยตรงตลอด 24 ชั่วโมง ให้การดูแลแบบองค์รวม โดยการวางแผนการดูแลสุขภาพตามความต้องการและความเหมาะสม ในด้านการออกกำลังกาย ด้านโภชนาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลผู้สูงอายุเฉพาะบุคคล และผู้สูงอายุที่ป่วยไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ (2) เทศบาลควรส่งเสริมให้ชมรมผู้สูงอายุจัดกิจกรรม การช่วยเหลือดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ให้ร่างกายแข็งแรง และสุขภาพจิตที่ดี โดยจัดสัปดาห์ตรวจสุขภาพประจำปี การทัศนศึกษาใน และนอกสถานที่ของจังหวัด จัดฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรมทุกวันพระ และวันสำคัญทางศาสนา (3) เทศบาลควรส่งเสริมจัดเตรียมความพร้อมบุคคล ที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ เพื่อการยอมรับ และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ สังคม สิ่งแวดล้อมทั้งร่างกาย จิตใจ ได้อย่างมีความสุขในวัยสูงอายุ

คำสำคัญ: การดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวม, ผู้สูงอายุ, แนวคิดทางพระพุทธศาสนา

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows 1) to study on holistic health care of elders according to Buddhist concept in Huasai sub-district municipality, Huasai district, Nakhon Si Thammarat province. 2) To study on guideline to promote holistic health care of elders according to Buddhist concept in Huasai sub-district municipality, Huasai district, Nakhon Si Thammarat province. The quality and quantitative research were used for this research (mixed method). The population were elders who live in the area of Huasai sub-district municipality, Huasai district, Nakhon Si Thammarat province for 822 persons, sample size by Taro Yamane formula, the samples were about 274 persons and scholars interview for study on guideline to promote on holistic health care of the elders according to Buddhist concept for 17 persons. The instrument for this research was questionnaire and interview form, the statistics were analysed as follows; frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The findings were as follows;

1) The holistic health care of elders according to Buddhist concept in Huasai sub-district municipality, Huasai district, Nakhon Si Thammarat province

by overview was at more level ($\bar{X} = 3.99$) when considered in each domain found that physical domain (Kaya Pawana) was the most level ($\bar{X} = 4.04$) and followed up social relation domain (Sila Pawan) ($\bar{X} = 4.02$) and mind condition (Jita Pawana) ($\bar{X} = 3.99$) but wisdom domain (Panna Pawana) was the lowest mean ($\bar{X} = 3.91$) when considered in terms of sexes, ages, degrees of education, previous careers elder, present careers and monthly incomes found that all were at more level.

2) The guideline for holistic health care of elders according to Buddhist concept in Huasai sub-district municipality, Huasai district, Nakhon Si Thammarat province found that (1) the municipality should provide nurse specialist staffs for taking care of elders for all times, to be holistic care by health care planning according to the need and properly in the aspect of exercise, nutrition especially in private care of elders and non-movement elders. (2) The municipality should promote on elder club to have activities for helping elders to be better health both physical and mind with arrangement of yearly medical check-up, study tour within and without of province, listening sermon, Dhamma practice in holy day. (3) The municipality should promote for preparing of staff that are going to aging for acceptance and adaptation in situation of society, environment both physical and mind as happily in aging time.

Keywords: Holistic Health Care, Elders, Buddhist Concept

บทนำ

สถานการณ์ประชากรกำลังเป็นที่ได้รับความสนใจ โดยเฉพาะโครงสร้างประชากรที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสังคมที่เข้าสู่ "สังคมผู้สูงอายุ" (Aging Society) ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คือสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ตั้งแต่ปี 2548 และยังคงคาดการณ์ว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า สังคมไทยจะเป็นสังคม ผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556) การดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมจึงมีความสำคัญ เพื่อบูรณาการในการดูแลสุขภาพ ในการส่งเสริมให้เกิดสุขภาพที่ดี และป้องกันรักษาโรค ในการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมไปใช้ในการบำบัดรักษาร่างกาย สังคม จิตใจ และปัญญา (ดวงกมล ศักดิ์เลิศสกุล, 2549)

ในการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดพระพุทธศาสนา ต้องให้ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ คือ มิติทางกาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพทางกายของมนุษย์ ทั้งนี้มิติทาง

กายจะยึดเอาความแข็งแรงสมบูรณ์ของร่างกาย ไม่เจ็บ ไม่ไข้ ไร้ซึ่งโรคร้ายเป็นสำคัญ เป็นปัจจัยที่จะส่งผลต่อสุขภาพดังกล่าวได้ มิติทางจิต ซึ่งเป็นมิติของสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับ สภาวะทางจิตใจที่มีผลกับสุขภาพโดยรวมของมนุษย์ ความแจ่มใส ร่าเริง ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด รู้สึกมีความสุขและปลอดภัย เป็นปัจจัยส่งผลต่อสภาวะสุขภาพจิตที่ดีได้ มิติทางสังคม ซึ่งเป็นมิติของสุขภาพที่เกี่ยวข้องทางสังคมที่มีผลกับสุขภาพโดยรวมของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นสภาพสังคมที่มีความผาสุกทั้งระดับครอบครัว สังคมและชุมชน ที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การเอื้ออาทรต่อกัน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อสภาวะสุขภาพทางสังคมที่ดีได้ และมิติทางปัญญา ซึ่งเป็นมิติของสุขภาพที่เกี่ยวกับการมีความรู้ เฉลียวฉลาด รู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางกาย จิตใจ และสังคม ทำให้เกิดความสุขโดยรวมของผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 822 คน (สำนักปลัดเทศบาล, 2559) กำหนดกลุ่มอย่างการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย ใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ โดยใช้ผู้สูงอายุทั้ง 4 หมู่บ้าน โดยการสุ่มแบบบังเอิญ กับกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้านจนครบจำนวน 274 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กับผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 รูป/คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ส่วนใหญ่ เพศหญิง มีจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 53.28 มีอายุ 60 - 70 ปี มีจำนวน 143 คิดเป็นร้อยละ 52.19 มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษา/ปวช จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75 มีอาชีพก่อนเป็นผู้สูงอายุ รับจ้างทั่วไป จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 28.10 ส่วนอาชีพปัจจุบัน รับจ้างทั่วไป จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 21.17 และรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 4,000 บาท จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8

2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

การดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกายภาพ (กายภาวนา) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาได้แก่ ด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น (ศีลภาวนา) ($\bar{X} = 4.02$) ด้านสภาวะจิตใจตนเอง (จิตภาวนา) ($\bar{X} = 3.99$) และด้านการคิดพิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างรอบคอบ (ปัญญาภาวนา) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.91$)

3. สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1. แนวทางส่งเสริมการดูแลสุขภาพตนเองด้านกายภาพ (กายภาวนา) ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้ให้แนวทางส่งเสริมว่า ผู้สูงอายุควรเอาใจใส่ ให้ความสำคัญ สุขภาพกาย เป็นเรื่องของทุก ๆ คนที่ต้องเอาใจใส่การออกกำลังกาย สม่ำเสมอเช่น เล่นโยคะ การเดินแกว่งแขน ยกแขนยกขา การเดินจงกรมตามจังหวะ ละเว้นสารอบายมุขและสิ่งเสพติดทุกชนิด รับประทานอาหารที่พอประมาณ ด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น (ศีลภาวนา) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุพักผ่อนอย่างเพียงพอ จะต้องมีกิจกรรมทำประจำ สมาชิกในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีการเสียสละ มีน้ำใจ เกื้อกูลกันด้านสภาวะจิตใจ (จิตภาวนา) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าวัดปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางศาสนาของตน เพื่อจะทำจิตใจให้สงบรู้จักปล่อยวาง มองสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงตามความเป็นจริงของชีวิต ด้านการคิดพิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างรอบคอบ (ปัญญาภาวนา) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรู้จักการแก้ไขปัญหา ไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งต่างๆ ที่ขึ้น เพื่อส่วนรวมรู้เท่าทัน และยอมรับการเปลี่ยนแปลงของชีวิต

สรุป

ตามแนวคิดสุขภาพแบบองค์รวมนี้จึงสอดคล้องกับนิยามดั้งเดิมขององค์การอนามัยโลกที่กล่าวว่า สุขภาพมิได้หมายถึงเพียงการปราศจากโรค แต่หมายรวมถึงสภาวะที่ชีวิตมีความปกติสุขสามารถรักษาสมดุลของระบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยไว้ได้ ทั้งองค์ประกอบด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ภาวะสมดุลเช่นนี้ คือ สุขภาวะหรือการมีสุขภาพที่ดีนอกจากนั้น ยังมีการกล่าวถึงหลักคิดเรื่องสุขภาพองค์รวมในแง่มุมอื่นๆ เช่น สุขภาพองค์รวม เป็นกระบวนการของการมองโลก มองชีวิต ว่าทุกสิ่งทุกอย่างสานสัมพันธ์กันมิได้แยกส่วนเป็นเรื่องๆ มองชีวิตเป็นหนึ่ง ไม่ได้แยกกายกับจิต มิได้แยกเรื่องทางสังคม สิ่งแวดล้อมออกจากเรื่องสุขภาพ ถ้าเป็นนี้ก็ย่อมมีความเครียด อาจจะเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ

สุขภาพองค์รวมจึงสะท้อนออกมาในการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ทำให้อยู่เย็นเป็นสุข โดยการจัดจรรโลงชีวิตทั้งทางกายใจ สิ่งแวดล้อม สังคม อาหารและด้านจิตวิญญาณ ก่อให้เกิดสุขภาพแห่งหลักการพัฒนามนุษย์ของพระพุทธศาสนา เรียกว่า ภาวนา 4 (เสรี พงศ์พิศ, 2553)

การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมนั้นต้องมีความสัมพันธ์กันทั้ง 4 มิติ คือ

มิติด้านกาย คือ การฟื้นฟูและรักษาร่างกายทั้งระบบ โดยอาศัยยา ครอบงำการบำบัดทางกาย ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอาทิ การกิน การนอน การพักผ่อน การออกกำลังกาย และการทำงาน

มิติด้านสังคม คือ การมีความสัมพันธ์ที่ราบรื่นกับผู้อื่น มีครอบครัว ญาติมิตร หรือชุมชนที่พร้อมเป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือ มีความเอื้ออาทรต่อกัน

มิติด้านจิต คือ การผ่อนคลายจิต ทำให้เกิดความสงบ ช่มชื่น ผ่องใส มีเมตตา และกำลังใจ ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง

มิติด้านปัญญา คือ การเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับโรคและชีวิต เพื่อละวางความติดยึด และเป็นอิสระจากความผันผวนแปรปรวนของชีวิต

แนวคิดแบบองค์รวมเป็นหลักการที่ยอมรับทั้งในกลุ่มมานุษยวิทยา วัฒนธรรมตะวันตก และหลักทางศาสนา แนวคิดแบบองค์รวมคือการตระหนักและให้ความสำคัญของความเกี่ยวพันที่กลมกลืนแยกออกจากกันไม่ได้ของร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. เทศบาลตำบลหัวไทร ควรส่งเสริมสุขภาพและสาธารณสุขในองค์รวมของสุขภาพ ต้องคำนึงถึงสภาพทางกาย สังคม จิตใจ และปัญญา

2. เทศบาลตำบลหัวไทรควรสนับสนุนการใช้ทรัพยากรบุคคลและชุมชนอย่างคุ้มค่า และจำเป็น รวมทั้งอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการดำเนินงานด้านสุขภาพ เช่น เงิน กำลังคน สถานที่ หรือองค์ความรู้ของชุมชนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้แก่ผู้สูงอายุ

3. เทศบาลตำบลหัวไทรควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในการดูแลสุขภาพองค์รวม ได้แก่ การจัดอบรมให้ความรู้ การฝึกปฏิบัติการดูแลสุขภาพตนเองด้านต่าง ๆ เช่น การออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร การบริหารจัดการความเครียด การงดใช้ยา และสารเสพติด ความปลอดภัยในชีวิต เป็นต้น

4. เทศบาลตำบลหัวไทรควรส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแบบ องค์รวม เช่น หอกระจายข่าวในชุมชน หมู่บ้าน วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น

5. เทศบาลตำบลหัวไทรควรสนับสนุนระบบการบริหารจัดการการดูแลสุขภาพองค์รวม โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมต่อการแก้ไขปัญหาสุขภาพในชุมชน ทั้งนี้ต้องครอบคลุมทั่วถึงเสมอภาค มีคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรม

6. เทศบาลตำบลหัวไทรควรสนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบประสานงานการพัฒนาองค์ความรู้ในการพัฒนาการเรียนรู้ และการประยุกต์องค์ความรู้ต่อการพัฒนาสุขภาพของผู้อายุ

7. เทศบาลตำบลหัวไทรควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพด้านองค์รวมในกลุ่มบุคลากรทางสาธารณสุขการเป็นแบบอย่างที่ดี การประชาสัมพันธ์ทุกกลุ่ม ทุกระดับในชุมชน

8. เทศบาลตำบลหัวไทรควรสร้างความร่วมมือ ประสานงานของส่วนต่าง ๆ ในชุมชน และสังคมในทุกระดับพื้นที่ทุกกลุ่มเป้าหมาย ในหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). *การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ปีที่ 3*. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2556 จาก

http://library.senate.go.th/document/Ext6078/6078440_0002.PDF

ดวงกมล ศักดิ์เลิศสกุล. (2549). *แผนธุรกิจของสถานบริการสุขภาพแบบองค์รวม*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักปลัดเทศบาล. (2559). *แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี เทศบาลตำบลหัวไทร (อันลำนาวา)*.

นครศรีธรรมราช: เทศบาลตำบลหัวไทร.

เสรี พงศ์พิศ. (2553). *สุขภาพ 200 คำ*. กรุงเทพมหานคร: พลังปัญญา.

**การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง**
**THE STRATEGIC DEVELOPMENT OF STUDENT SUPPORT SYSTEM
IN YANTAKHAORATTHACHANUPATHAM SCHOOL
YANTAKHAO DISTRICT, TRANG PROVINCE**

**ชลิตา นิ่มทอง
มะลิวัลย์ โยธารักษ์**

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

วันฉัตร ทิพย์มาศ

มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมไตรราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง 2) เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้ให้การสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานกิจการนักเรียน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้าระดับชั้นเรียน และครูโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง จำนวน 11 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการร่างกลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (1) การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ (2) การจัดทำแผนดำเนินงาน (3) การส่งเสริมสนับสนุน (4) การดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (5) การติดตามและประเมินผล 2) ผลการตรวจสอบกลยุทธ์ระบบโดยสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน เห็นว่ากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เสนอมีความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้ความเข้าใจและ ใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือทั้ง 5 ด้าน ควรมีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล

คำสำคัญ: กลยุทธ์, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

This research aims to: 1) to develop the strategic of student support system in Yantakhaorattthachanupatham School Yantakhao District, Trang Province 2) to check the strategic of student support system in Yantakhaorattthachanupatham School Yantakhao District, Trang Province. This research is a qualitative research. The samples used in this study were the school administrators, of Student Affairs, Supervisor of Student Support System, Guidance Supervisor and, Class Leader and teachers of Yantakhaorattthachanupatham School Yantakhao District, Trang Province. 11 Persons. The instruments used in-depth interviews and focus groups.

The research found that

1) the result to the draft strategy system student support system in Yantakhaorattthachanupatham School Yantakhao District, Trang Province consists 5 steps (1) To develop the strategic of student support system in Yantakhaorattthachanupatham School Yantakhao District, Trang Province (2) Action plan, (3) Support promotion (4) Student support system performance (5) following up and evaluating. 2) The result checkins of focus group by 8 professor that the strategic of student support system was suitability, possibility and useful. Guide advisors and related personnel should have knowledge and use a variety of tools about the student support system in all 5 sides and should follow up individual student assistance.

Keywords: The Strategic, The Student Support system

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดเป็นนโยบายสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข มีความรู้สึกรักเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีทักษะในการตัดสินใจการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จึงได้กำหนดแนวทางในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนไว้ 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ปัญหา และ 5) การส่งต่อ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

โรงเรียนเป็นสถานที่ให้การศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน และพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี ซึ่งนักเรียนบางส่วนก็มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น หนีเรียน ขู่สาว ทะเลาะวิวาท ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้มแข็ง ลดความเสี่ยง ขจัดภัย และอุปสรรคที่ก่อให้เกิดปัญหากับนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

จากสภาพปัญหาและสาเหตุของนักเรียน ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง เพื่อให้สถานศึกษามีกลยุทธ์ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างเข้มแข็ง เป็นรูปธรรม ตลอดจนช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู มีแนวปฏิบัติที่มีมาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง
2. เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ขั้นตอนการพัฒนากลยุทธ์ระบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานกิจการนักเรียน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้างานแนะแนว ครูโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ จำนวน 10 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้นำมาสู่การสร้างกลยุทธ์ระบบ

2. ขั้นตอนการตรวจสอบกลยุทธ์ระบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 ท่าน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 ท่าน หัวหน้างานกิจการนักเรียน จำนวน 1 ท่าน หัวหน้างานแนะแนว จำนวน 1 ท่าน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 1 ท่าน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 ท่าน กรรมการมูลนิธิโรงเรียน 1 ท่าน และครู จำนวน 1 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสนทนากลุ่ม โดยการนำร่างกลยุทธ์ระบบที่ได้จากขั้นที่ 1 มาจัดทำเป็นแบบประเมิน ความเป็นได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัย

1. ผลการร่างกลยุทธ์ระบบ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ 2) การจัดทำแผนดำเนินงาน 3) การส่งเสริมสนับสนุน 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การติดตามและประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนศักยภาพของตัวนักเรียนให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขั้นที่ 2 การจัดทำแผนการดำเนินงาน แผนการดำเนินงานการพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้ 1) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการโดยการจัดทำเป็นโครงการ 2) เสนอโครงการเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) นำโครงการเข้าสู่แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษา 4) ดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

ขั้นที่ 3 การส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาครูที่ปรึกษาซึ่งมีหน้าที่หลักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ คือ 1) การพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดประชุมสัมมนา การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ 3) ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาสื่อและอุปกรณ์ในการพัฒนานักเรียน พัฒนาสื่อให้มีความทันสมัย

ขั้นที่ 4 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง ครูที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดให้เกิดแก่นักเรียน ซึ่งถูกแบ่งเป็น 5 ด้านด้วยกัน (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) ด้านการคัดกรองนักเรียน (3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน (4) ด้านการป้องกันและแก้ไข (5) ด้านการส่งต่อ

ขั้นที่ 5 การติดตามและประเมินผล (1) การติดตามประเมินผลจากผู้เรียน (2) การติดตามประเมินผลจากครู (3) การติดตามประเมินผลจากสถานศึกษา

2. ผลการตรวจสอบกลยุทธ์ระบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์ระบบ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะ ด้านการคัดกรองนักเรียน และ ควรใช้เครื่องมือและวิธีการที่

หลากหลายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียน

สรุป

1.จากการศึกษาเอกสาร พบว่า การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (1) การพัฒนากลยุทธ์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ (2) การจัดทำแผนดำเนินงาน (3) การส่งเสริมสนับสนุน (4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (5) การติดตามและประเมินผล

2. การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การดำเนินการต้องมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องให้ความเห็นชอบจึงจะสามารถดำเนินการนี้ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนากลยุทธ์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง ผลการวิจัยนำไปสู่การกำหนดข้อเสนอแนะดังนี้

1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการจัดทำกลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรได้อาัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.2 ควรจัดอบรมให้ความรู้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สหวิทยาเขตปล้นดา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”

2.2 ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13”

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2559*. คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่.

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.

การพัฒนารูปแบบ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียน หมู่บ้านป่าไม้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 2

THE DEVELOPMENT OF MODERATE CLASS MORE KNOWLEDGE MODEL
TO THE QUALITY OF LEARNERS IN MOOBANPAMAI SCHOOL UNDER
NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 2

จรรยาพร งามพร้อม

ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บุญเลิศ วีระพรกานต์

โรงเรียนวัดขรัวช่วย

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อตรวจสอบรูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการครูวิชาการ และครูที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มได้จากการเลือกแบบเจาะจง 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ศึกษาพิเศษ ครูวิชาการ และกรรมการสถานศึกษา เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) การนำนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ (2) การจัดท่ากลยุทธ์ของสถานศึกษา (3) การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน/โครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษาและจัดตารางเรียน (4) การจัดทำ / คัดเลือกกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ (5) การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ (6) การส่งเสริมสนับสนุน

(7) การนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”2) ผลการตรวจสอบรูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนหมุ่มบ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้, คุณภาพผู้เรียน

ABSTRACT

The objective of this research were to 1) to develop moderate class more knowledge model to the quality of learners in Moobanpamai School under Nakhon Si Thammarat primary educational service area Office 2. 2) to check moderate class more knowledge model to the quality of learners in Moobanpamai School under Nakhon Si Thammarat primary educational service area Office 2. The study was a qualitative research that use In-depth interview from 15 interviewers, there are the director, academic teacher, and another teachers. Check a model by focus group from 7 people who are the director, qualified education, supervisor, academic teacher and school board. To evaluate suitability, possibility and usefulness of the model. The research instruments are interview form and evaluation model form.

The finding were as follows

1. Moderate class more knowledge model to the quality of learners in Moobanpamai School under Nakhon Si Thammarat primary educational service area Office 2 composed of 7 elements, 1) Use the moderate class more knowledge of practice 2) Make the strategy of school 3) Make the school hours structure/ school curriculum and the time table 4) Making/Choosing the activities for moderate class more knowledge in Moobanpamai School 5) Make the activities for moderate class more knowledge 6) Supporting 7) Follow up the moderate class more knowledge activities 2. The test result moderate class more knowledge model to the quality of learners in Moobanpamai School under Nakhon Si Thammarat primary educational service area Office 2 was appropriate, possible and useful.

Keywords: The Develop On Model, Moderate Class More Knowledge, Learner Qualities

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 หมวด4 แนวทางการจัดการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาของผู้เรียน มาตรา 22 คือการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพและมาตราที่24 กล่าวว่า การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ)

แนวทางในการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาล คือ กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยลดเวลาเรียนภาควิชาการลง แต่ต้องไม่กระทบกับเนื้อหาหลักที่ที่เด็ก ๆ ควรรู้ ซึ่งหมายความว่าครูต้องใช้ความสามารถในการออกแบบบูรณาการ การเรียนรู้ให้นักเรียนได้สาระที่เรียนรู้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตรภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน คือ ส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้าใจ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปรับโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียนให้เหมาะสม เลือกรูปแบบกิจกรรมตอบสนองความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน จัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาซึ่งกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เป็นกรอบวิสัยทัศน์ทางการศึกษาเพื่อเตรียมนักเรียนเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่21 เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558) โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล กำหนดตามกลยุทธ์ที่กำหนด บริหารการจัดการเวลาเรียนกำหนดโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา จัดตารางเรียน กำหนดแนวการจัดกิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มจากการเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และมีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนสอดคล้องกับกิจกรรม 4H ของลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลจาก การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ จำนวน 15 คนด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการร่างรูปแบบ นำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้นก่อนที่จะนำเสนอคณาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้คำชี้แนะในการพัฒนารูปแบบก่อนที่จะนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พร้อมด้วยแบบตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบเพื่อรับรองรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย คือ
 - 1) การนํานโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของรัฐบาลสู่การปฏิบัติเป็น การศึกษาวิเคราะห์นโยบายกำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและ นักเรียนอย่างชัดเจนมีความเข้าใจตรงกัน 2) การจัดทำกลยุทธ์ของสถานศึกษา คือผู้รับผิดชอบ จัดทำโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เพิ่มเติมในแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อ สามารถจัดสรรงบประมาณ 3) การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน/โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และจัดตารางเรียนปรับโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสม กับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” แต่ละช่วงชั้น 4) การจัดทำ / คัดเลือกกิจกรรมลด เวลาเรียน เพิ่มเวลารู้โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการ แก้ปัญหาการทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกันเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง สร้างความรู้ด้วย ตนเอง และเรียนรู้อย่างมีความสุข 5) การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้การจัดกิจกรรม เวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ได้กำหนดหมวดกิจกรรมและแนวทางในการดำเนินงานตามหมวด กิจกรรม “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” แบ่งออกเป็น 4 หมวด 16 กลุ่มกิจกรรม 6) การส่งเสริม

สนับสนุน คือการจัดอบรมให้ความรู้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ7) การนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”ใช้การวัดและประเมินผล การเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการและกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558)

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบ

2.1 ผลการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ารูปแบบมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 100

2.2 การยืนยันรูปแบบ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันในรูปแบบ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ(1)การนำนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ(2)การจัดทำกลยุทธ์ของสถานศึกษา(3)การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน/โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและจัดตารางเรียน (4)การจัดทำ / คัดเลือกกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ (5)การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ (6)การส่งเสริมสนับสนุน (7) การนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่มีการเพิ่มและปรับลดประเด็นในบางองค์ประกอบที่มีเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนกัน เพื่อความกระชับของเนื้อหาและง่ายต่อการปฏิบัติ ในองค์ประกอบที่5การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ ควรจะใส่กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็น 4H ได้แก่Head (พัฒนาสมอง) Heart (พัฒนาจิตใจ)Hand (พัฒนาทักษะการปฏิบัติ) Health (พัฒนาสุขภาพ)เพื่อความชัดเจนของเนื้อหา ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ควรเลือกกิจกรรมที่หลากหลาย สนองความต้องการของผู้เรียนเพื่อจะเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนในกิจกรรมนั้น ๆ แล้ววิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน และมีการวัดประเมินผลแต่ละกิจกรรม ควรนำตัวชี้วัดของรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มาใช้ในการวัดและประเมินผลด้วย และองค์ประกอบที่ 7 ควรเพิ่มวิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้ละเอียดกว่านี้ นอกจากนี้การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ราษฎรชาวบ้าน ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาปรับให้เข้ากับกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชน และยังสามารถพัฒนาเป็นอาชีพได้ในอนาคตจะทำให้เป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

สรุป

รูปแบบ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 7

องค์ประกอบ คือ (1)การนำนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของรัฐบาลสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา (2)การจัดทำกลยุทธ์ของสถานศึกษากำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล(3)การจัดทำโครงสร้างเวลาเรียน/โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและจัดตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้แต่ละช่วงชั้น (4)การจัดทำ / คัดเลือกกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างมีความสุข(5) การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้การจัดกิจกรรมเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กิจกรรมการเรียนรู้ต้องที่ครอบคลุม 4H ได้แก่ด้านพัฒนาสมอง (Head) ด้านพัฒนาจิตใจ (Heart) ด้านพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และด้านพัฒนาสุขภาพ (Health) (6) การส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ(7) การนิเทศติดตามการจัดกิจกรรม“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”ให้ประเมินผลความก้าวหน้าพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคลและประเมินความพึงพอใจของนักเรียนผู้เกี่ยวข้อง วัดตัวชี้วัดตามหลักสูตรตามรายวิชา โดยอาจจะบันทึกผลการประเมินเป็นแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของนักเรียนรายบุคคลสรุปรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

โดยการนำรูปแบบ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ไปใช้ในสถานศึกษานั้น ควรมีการกำหนดกิจกรรมที่ครอบคลุม 4H ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่า“รูปแบบการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2” ผลการวิจัยนำไปสู่การกำหนดข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 รูปแบบ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ เป็นเรื่องที่ดีในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ฉะนั้นผู้บริหารหรือครูจะต้องให้ความสำคัญในการจัดทำโครงการ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สามารถนำรูปแบบ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2ไปเป็นแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัด

1.3 โรงเรียนที่มีลักษณะบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สามารถนำรูปแบบลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 นี้ไปใช้ในสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยภายในตัวนักเรียนที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนหมู่บ้านป่าไม้โดยการสัมภาษณ์นักเรียนด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นเชิงลึก และมีความละเอียดของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษารูปแบบลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

2.3 การศึกษารูปแบบลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ สู่คุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสังกัดการศึกษาเอกชน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). คู่มือการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการ จัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3

A DEVELOPMENT OF SCHOOL BASED MANAGEMENT MODEL TO EDUCATIONAL MANAGEMENT QUALITY AT BANKUANSRA SCHOOL UNDER SURATTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE

AREA OFFICE 3

ฉันทน์ชนิต กาญจนภักดิ์

วิโรจน์ พรหมสุต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

สำเริง จันทุม

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ (1) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ และ (2) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และองค์กรชุมชนโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนบ้านควนสระ ควรนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้ไปใช้ในสถานศึกษา ประกอบกับผู้บริหารเป็นตัวขับเคลื่อนให้บุคลากรได้รับการพัฒนา ยึดคำว่าครอบครัวโรงเรียนบ้านควนสระ มีความรับผิดชอบร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและปรับปรุงแก้ไขพัฒนาอย่างต่อเนื่องของผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยเฉพาะผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาโดยตรง

คำสำคัญ: พัฒนารูปแบบการ, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ABSTRACT

The purposes of this study were as follows : (1) to development of school based management to educational management at Bankuansra school, (2) to check a development of school based management to educational management at Bankuansra school under Suratthani primary educational service area office 3. This research was qualitative. The sample was used in the research. School administrators, teachers, committees: basic education institutions, parents and community organizations at Bankuansra school under Suratthani primary educational service area office 3. The instruments used in the study were in-depth interview and Focus group discussion. Based on data analysis. Researchers are of the opinion that Bankuansra Management style should be used to focus on the quality of this organization to use in schools. The management is responsible for the development of human resources. Adopt the word family home school Bankuansra Administrators, teachers and committees of school will join in with thinking, making, deciding and improving together.

Keywords: Development Of Model, School Based Management

บทนำ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารจัดการที่เป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนเอง โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาในการใช้อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินการแก้ปัญหาและจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อคุณภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนอย่างใดก็ตามการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่ได้มีสูตรสำเร็จ หรือรูปแบบกระบวนการบริหารที่สำเร็จรูปแต่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจ ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนโดยตรง ในการศึกษาเรียนรู้ ลงมือทำ ปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนของตน ซึ่งผู้นำคนสำคัญของเรื่องนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ที่จะเป็นผู้นำรูปแบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้และปรับปรุงพัฒนาจนเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง (อุทัย บุญประเสริฐ, 2548)

ดังนั้นผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ในฐานะผู้ศึกษามีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ตามหลักการของโรงเรียนบ้านควนสระ ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) พัฒนาระบบสารสนเทศ 4) การสร้างแรงจูงใจ 5) การตรวจสอบและโปร่งใส 6) การพัฒนาความรู้และทักษะ

เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ของโรงเรียนบ้านควนสระ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ขั้นการพัฒนารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และองค์กรชุมชน จำนวน 10 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง แลจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้นำมาสู่การสร้างรูปแบบ
2. ขั้นตอนการตรวจสอบรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรชุมชน ศึกษาพิเศษ ครู จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสนทนากลุ่ม โดยการนำร่างรูปแบบที่ได้จากขั้นที่ 1 มาจัดทำเป็นแบบประเมิน ความเป็นได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนบ้านควนสระ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย 3) กำหนดกลยุทธ์ วางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ 4) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ 5) ประเมินตนเองประเมินภายใน 6) รายงานประจำปีรายงานการประเมินตนเอง และผลการตรวจสอบรูปแบบ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 100 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการตรวจสอบรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 9 (3) กฎกำหนดว่า การ

บริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการกำหนดขึ้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนด มาตรา 12 กำหนดว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) อาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดมาตรการกำกับการปฏิบัติราชการ โดยวิธีการจัดทำความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร หรือโดยวิธีการอื่นใดเพื่อแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ มาตรา 45 กำหนดให้ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(ก.พ.ร.) กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.), 2546) จึงทำให้การตรวจสอบรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านควนสระ มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดิเรก วรรณเศียร (ดิเรก วรรณเศียร, 2545) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบจำลองแบบ สมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการวิจัยมี 5 ขั้นตอนคือ การศึกษาในขั้นต้นเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยการศึกษา ภาคสนามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนปัจจุบันการร่างแบบจำลอง การประเมินแบบจำลองและการนำเสนอแบบจำลอง แหล่งข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน เอกสาร และผู้ทรงคุณวุฒิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยแบบจำลองที่เสนอเป็นแบบจำลองแบบสมบูรณ์ (Comprehensive model) ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นแบบจำลองที่ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนทุกด้าน สอดคล้องกับสาระที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และสารสนเทศเพื่อการบริหาร ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงาน บุคคลและการบริหารทั่วไป

สรุป

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า การร่างรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรี

ราชภัฏธานี เขต 3 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นที่ 1 การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) ขั้นที่ 2 กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย 3) ขั้นที่ 3 กำหนดกลยุทธ์ วางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ 4) ขั้นที่ 4 ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ 5) ขั้นที่ 5 ประเมินตนเองประเมินภายใน 6) ขั้นที่ 6 รายงานประจำปีรายงานการประเมินตนเอง เพื่อจะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ โดยที่ทุกคนให้ความร่วมมือและร่วมกันรับผิดชอบ ปรับปรุงการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วยประเด็นหลัก 6 ประเด็น คือ 1)การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) พัฒนาระบบสารสนเทศ 4) การสร้างแรงจูงใจ 5) การตรวจสอบและโปร่งใส 6) การพัฒนาความรู้และทักษะ โรงเรียนมีการนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management) (SBM) มาใช้เพื่อเป็นแนวคิดทางการบริหารและการจัดการศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency & Effectiveness School) ภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนด โดยมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจที่จะพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาและร่วมมือดำเนินการ ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อเสนอแนะ

จากการทบทวน ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่คุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ยังไม่มีการพัฒนารูปแบบการบริหารทั้งองค์กรโรงเรียนบ้านควนสระขึ้นมา ประกอบการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม สังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรให้พร้อมรับต่อบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่จะทวีความรุนแรงและ ซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป ผลงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนบ้านควนสระ แบบเฉพาะเจาะจง โดยไม่ได้ครอบคลุมถึงการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบอื่น ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอื่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า ทางโรงเรียนบ้านควนสระควรให้การสนับสนุนในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจัง เพื่อให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดโอกาสให้ทุกคน

ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เป็นนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยที่บุคลากรทุกคนรับทราบและหน้าที่ของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.). (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2548). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว .

**ศึกษาบทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการของโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อำเภอบำเพ็ญ จังหวัดพัทลุง**
**A STUDY ON THE ROLE FOR MANAGEMENT OF INTEGRAL
COMMUNITY HEALTH IN BANBOSAI HEALTH PROMOTING HOSPITAL,
PAPAYOM DISTRICT, PATTHALUNG PROVINCE**

พรทิพย์ ถาวรนุรักษ์

สมบูรณ์ บุญฤทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

สมเกียรติ ต้นสกุล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศกรราช

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อำเภอบำเพ็ญ จังหวัดพัทลุง และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อำเภอบำเพ็ญ จังหวัดพัทลุงโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) จำนวน 27 คน โดยการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 22 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ครูกลุ่มชมรมผู้สูงอายุและเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบบังเอิญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นประชาชนผู้มารับบริการที่รพ.สต.บ้านบ่อทราย อำเภอบำเพ็ญ จังหวัดพัทลุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เครื่องบันทึกเสียงและเอกสารรายงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) บทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อำเภอบำเพ็ญ จังหวัดพัทลุง มี 5 ด้าน คือ 1) บทบาทด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยมีการส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกายและกินอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ โดยใช้หลักการปฏิบัติคือ 3 อ. 2 ส. และมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรมทาง จัดทำปันโตสุขภาพ ลดอาหารที่มีรสหวาน มัน และเค็ม มีกิจกรรมปฏิบัติธรรมโดยบูรณาการกับภาคส่วนต่างๆในพื้นที่ 2) บทบาทด้านการป้องกันและการควบคุมโรคมีการดำเนินการ โดยการป้องกันก่อนเกิดโรค และควบคุมหลังเกิดโรค ซึ่งมีการทำงานบูรณาการกับภาคีเครือข่ายอสม. เป็นแกนหลักในการประสานกับชุมชน และยังมีหน่วยสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วหรือทีม SRRT

เป็นหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่3) บทบาทด้านการรักษาพยาบาลนั้นรพ.สต.บ้านบ่อทราย มีการรักษาพยาบาลให้ผู้ป่วยเบื้องต้น โดยพยาบาลวิชาชีพ และมีระบบการส่งต่อผู้ป่วยกรณีฉุกเฉินไปยังโรงพยาบาลป่าพะยอม โดยมีการใช้บริการสายด่วน 1669 ซึ่งเป็นหน่วยบริการฉุกเฉินผ่านการอบรมในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นมาเป็นอย่างดี 4) บทบาทด้านการฟื้นฟูสุขภาพได้มีการติดตามฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยหลังได้รับการรักษาและมีทีม Care Giver ติดตามช่วยเหลือผู้ป่วยให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามศักยภาพทั้งด้านร่างกาย และ จิตใจแล้ว 5) บทบาทด้านการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีการสุ่มตรวจร้านค้าและอาหารริมทางโดยรพ.สต.ประสานกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และ อสม. และจัดอบรมผู้ประกอบการร้านค้า

คำสำคัญ: บทบาท, การจัดการสุขภาวะชุมชนแบบบูรณาการ, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

Abstract

The research title on “A study on the role for management of integral community health in Banbosai health promoting, Papayom district, Patthalung proving” The objective were as follows; To study on the role for management of integral community health in Banbosai, Papayom district, Patthalung province and the guideline in development of role for management of integral community health in Banbosai, Papayom district, Patthalung province. This research is qualitative research, data collection from key informants for 27 persons purposive sampling was used for 22 persons which are composed of heads of Banbosai health promoting hospital, public health volunteers, community leaders, monks, teachers, aging groups, and accidental random sampling key informants for 5 persons; people who came as recipients at Banbosai health promoting hospital, Papayom district, Patthalung province. The instrument for data collection was questionnaire as semi –structure, tape recorder and documents, data analysis with content analysis. The findings according to objective can be summarized as bellows. The role for management of integral community health in Banbosai, Papayom district, Patthalung province; there are five domains i.e. 1) The role on health promotion; there have promote on exercise of people and nutrition with main principles i.e. 3 A. 2 s. and to promote people for doing good in temple, nutrition food carrier, reduce of sweet good and salty, to have activity for Dhamma practice Project co-operated with others in the area. 2) The role on protection and control disease, there were procedure

protection before decease occurring and control after decease occurring which are co-operated with networking integration of public health volunteers as the main for community co-operation and decease investigative fast mobil unit (SRRT) team in the area. 3) The role in curative care of Banbosai health promoting hospital, there have a primary curation to patients by professional nurse and refer of emergency case to Papayom hospital with hot line 1669 which is the emergency service unit with good nursing care training in primary. 4) The role on rehabilitative care, there have followed the out patient after curation with care giver team, followed patients and helping for rehabilitation and can work properly and 5) The role on consumer protection; to be worked for random sampling of enterprising and food on foot path for checking by co – operation with district public health and village volunteers and training of enterprising.

Keywords: The Role, Management Of Integral Community Health, Thealth Promoting Hospital

บทนำ

นโยบายด้านสาธารณสุข ปี 2552 ในการปรับปรุงระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น โดยการยกระดับสถานอนามัยเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และส่งเสริมบทบาทของท้องถิ่นให้เข้ามาร่วมผลิตบุคลากรสาธารณสุขเพื่อกลับไปทำงานในท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาบทบาท อสม.ให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้รับการยอมรับจากบุคคลในแวดวงสาธารณสุขอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะนักวิชาการ และนักวิจัยระบบสาธารณสุข ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน สถานีอนามัย เพราะเห็นว่าการพัฒนา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการปฏิรูประบบสาธารณสุขหรือระบบสุขภาพ (นิธิวัธ เหล็กปาน, 2555) เป็นระบบที่มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ของคนในชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพะ เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นวงจรไม่รู้จบ และเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผ่านการปฏิบัติ (Interactive learning through action) โดยสร้างการมีส่วนร่วมและการเป็นภาคีเครือข่ายของสมาชิกและองค์กรกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพึ่งตนเองด้านการดูแลสุขภาพชุมชน และการสร้าง ความเข้มแข็งให้องค์กรชุมชน รวมทั้งกลุ่มปฏิบัติการของประชาชนในชุมชนการจัดการสิ่งแวดล้อม วิธีการ ดำเนินชีวิต ตลอดจนปัจจัยที่กำหนดภาวะสุขภาพของประชาชน (ชนิษฐา นันทบุตร, 2553)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทรายมีความโดดเด่นและเป็นต้นแบบในด้านการจัดการแบบบูรณาการ สามารถดึงภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน มาร่วมกันทำแผนสุขภาพและ

ให้ประเด็นสุขภาพเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนในชุมชน กระตุ้นการรวมกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมด้านสุขภาพร่วมกัน ทำให้เกิดความสำเร็จร่วมกัน เช่น ทำโครงการหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดโรค จนครบทั้ง 5 หมู่บ้านและเป็นต้นแบบ ร่วมกับโรงเรียนบ้านบ่อทรายจนได้รับรางวัลโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดีวิถีไทย ร่วมกับวัดโดนคาน เป็นวัดส่งเสริมสุขภาพนอกจากนั้นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทรายยังมีจุดเด่น ในการสร้างบุคลากรเครือข่ายสุขภาพโดยเฉพาะอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่เข้มแข็ง มีทักษะและความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่ดูแลประชาชนในเขตรับผิดชอบ เป็นอย่างดี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อ ทรายได้รับการคัดเลือกให้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด อย่างน้อยปีละ 1 คน มาเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ยอมรับ ของชุมชน

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย เป็นโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลต้นแบบ ที่มีบทบาทในการจัดการสุขภาพของชุมชน ในการเฝ้าระวัง ส่งเสริมสุขภาพ การให้บริการและประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมทางด้านสุขภาพอย่าง จริงจังจนประสบความสำเร็จอย่างมาก มีหน่วยงานและภาคีเครือข่าย มีการประสานงานเพื่อ บูรณาการการดำเนินงานด้วยกันเป็นอย่างดี เปิดพื้นที่ให้ประชาชนและภาคีเครือข่ายสุขภาพมี ส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการดำเนินงาน มีกิจกรรมดำเนินงานด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง และประโยชน์จากการศึกษาเรื่องนี้จะทำให้เห็นถึงบทบาทในการจัดการสุขภาพชุมชนแบบ บูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย ตลอดถึงได้ค้นหาแนวทางในการ พัฒนาบทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านบ่อทราย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณา การของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทรายและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีการเก็บข้อมูลภาคสนามมาจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และผู้ที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานโดยตรงเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล

จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่พระสงฆ์ในอำเภอบำเพ็ญราษฎร์ อำเภอเมือง และอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอบำเพ็ญราษฎร์ จังหวัดปัตตานี นำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

1. บทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อำเภอบำเพ็ญราษฎร์ จังหวัดปัตตานี มี 5 ด้าน คือ 1) บทบาทด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยมีการส่งเสริมให้ประชาชนออกกำลังกายและกินอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ โดยใช้หลักการปฏิบัติคือ คือ 3 อ. 2 ส. และมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรมทางจิตทำปิ่นโตสุขภาพ ลดอาหารที่มีรสหวาน มัน และเค็ม มีกิจกรรมปฏิบัติธรรมโดยบูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ 2) บทบาทด้านการป้องกันและการควบคุมโรคมีการดำเนินการ โดยการป้องกันก่อนเกิดโรค และควบคุมหลังเกิดโรค ซึ่งมีการทำงานบูรณาการกับภาคีเครือข่ายมือสมัคร. และยังมีหน่วยสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วหรือทีม SRRT เป็นหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ 3) บทบาทด้านการรักษาพยาบาลนั้น รพ.สต.บ้านบ่อทราย มีการรักษาพยาบาลให้ผู้ป่วยเบื้องต้นโดยพยาบาลวิชาชีพ และมีระบบการส่งต่อผู้ป่วยกรณีฉุกเฉินไปยังโรงพยาบาลอำเภอบำเพ็ญราษฎร์ โดยใช้บริการสายด่วน 1669 ซึ่งเป็นหน่วยบริการฉุกเฉิน ผ่านการอบรมในการรักษาพยาบาลเบื้องต้นมาเป็นอย่างดี 4) บทบาทด้านการฟื้นฟูสุขภาพได้มีการติดตามฟื้นฟูสุขภาพผู้ป่วยหลังได้รับการรักษาและมีทีม Care Giver ติดตามช่วยเหลือผู้ป่วยให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามศักยภาพทั้งด้านร่างกาย และ จิตใจและ 5) บทบาทด้านการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีการสุ่มตรวจร้านค้าและอาหารริมทางโดยรพ.สต.ประสานกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และ อสม. และจัดอบรมผู้ประกอบการร้านค้า

2. แนวทางการพัฒนาบทบาททั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ควรจะสำรวจความต้องการของประชาชนและจัดโครงการให้ตรงตามความต้องการ รวมถึงการจัดกิจกรรมรณรงค์การส่งเสริมสุขภาพด้านต่าง ๆ 2) ด้านการป้องกันและควบคุมโรค รพ.สต. ควรจะให้มีการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแจ้งข่าวประสานงานให้ได้รับข้อมูลได้อย่างรวดเร็วขึ้น 3) ด้านการรักษาพยาบาล รพ.สต. ควรเสนออัตราค่ารักษาพยาบาลที่ รพ.สต.ยังขาดแคลน รวมถึงการของบประมาณเพื่อจัดสร้างอาคารและจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นให้เพียงพอต่อการให้บริการ 4) ด้านการฟื้นฟูสุขภาพ ควรจะมีการจัดอบรมเพิ่มศักยภาพภาคีเครือข่ายให้สามารถฟื้นฟูและดูแลผู้ป่วยได้ครอบคลุมและมีคุณภาพมากขึ้น และ 5) ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค รพ.สต. ควรจะมีการจัดอบรมเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ กลุ่ม อสม. อย. น้อย ผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจ สามารถตรวจสอบผลิตภัณฑ์ได้ และควรให้มีการสำรวจร้านค้าชุมชน ตรวจสอบผลิตภัณฑ์

ให้ทั่วถึงและครอบคลุมมากกว่านี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุดเพื่อจะได้นำมาจัดการได้ถูกทาง

สรุป

บทบาทของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ได้วางหลักการดูแลประชาชนในความรับผิดชอบใน 5 ด้าน คือ 1. การส่งเสริมสุขภาพ 2. การป้องกันโรค และการควบคุมโรค 3. การรักษาพยาบาล 4. การฟื้นฟูสุขภาพ และ 5. การคุ้มครองผู้บริโภค

สรุปได้ว่า บทบาทสำคัญของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อทราย ได้มีหลักการบริหารจัดการในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนในการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าถึงการดูแลสุขภาพของตนเอง พร้อมกับส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนได้มีความสามัคคี และรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ห่างไกลจากโรคภัยต่าง ๆ มีผลดีต่อสุขภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย จากผลการวิจัยที่พบว่า รพ.สต.บ้านบ่อทราย พบปัญหาอยู่บ้างในการให้ความร่วมมือกับกิจกรรม หรือโครงการที่รพ.สต. กำหนดขึ้น มีคนบางกลุ่มที่มีทัศนคติเป็นลบในการจัดการสุขภาพ จึงควรมีการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านสุขภาพ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของทั้งเจ้าหน้าที่ ผู้ป่วย ญาติ และชุมชน องค์ภาคอื่น ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบของ รพ.สต.บ้านบ่อทราย เพื่อจะทำให้มีโอกาสร่วมพัฒนาสุขภาพให้มากขึ้น จากผลการวิจัยที่พบว่า เจ้าหน้าที่ อสม. และประชาชนบางกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการสุขภาพไม่ครอบคลุมทุกด้าน จึงควรมีการจัดอบรมบทบาทในการจัดการสุขภาพทั้ง 5 ด้าน ให้กับเจ้าหน้าที่ และ อสม. รวมไปถึงประชาชนให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการสุขภาพให้มากขึ้น และจากผลการวิจัยที่พบว่า การส่งเสริมสุขภาพของ รพ.สต.บ้านบ่อทราย ยังคงมีการให้บริการด้านต่าง ๆ ที่ยังคงรูปแบบเดิม ๆ อยู่บ้าง จึงควรมีการปรับเปลี่ยนการจัดบริการด้านสาธารณสุข เช่น การจัดให้มีบริการที่มุ่งเน้น ทางด้านการส่งเสริมสุขภาพเพิ่มขึ้น หลากหลายขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันกับรพ.สต.ในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาทการจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมาย และแนวทางที่จะใช้วางแผนในการพัฒนาบทบาทของรพ.สต.ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนแบบบูรณาการ เพื่อสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขบทบาทแต่ละด้านของรพ.สต.ต่อไปและควรมีการ

สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้มากกว่านี้เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่หลากหลายสามารถนำไปพัฒนา
บทบาทการจัดการสุขภาพชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชนิษฐา นันทบุตร. (2553). *ระบบการดูแลสุขภาพชุมชน:กระบวนการทำงานร่วมกันของ 3
ระบบใหญ่ในชุมชน*. นนทบุรี: บริษัท เดอะกราฟิก ซิสเต็มส์ จำกัด.

นิธิวัธ เหล็กปาน. (2555). ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อคุณภาพบริการในโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดตรัง. ใน *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การจัดการระบบสุขภาพ*. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ

วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านพระพุทธศาสนา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกวัด ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา กำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ

1) **บทความพิเศษ (Special Articles)** บทความพิเศษทางวิชาการ ที่นำเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการใน วงการวิชาการ หรือวิชาชีพ

2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ จากพื้นฐานทางวิชาการที่ได้เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป

3) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือการนำวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนด ปัญหาที่ชัดเจนสมเหตุผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่เด่นชัดแน่นอน มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความและสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

4) บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำราหนังสือ และ วารสารใหม่ หรือจากประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น

5) ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและนานาชาติ

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 6 - 12 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุนุฒิการศึกษาสูงสุด พร้อมระบุตำแหน่งทางวิชาการพิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่องโดยเอียงมาทางด้านขวา และให้ตัวเลขเป็นตัวยกท้ายชื่อผู้เขียนเพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการและชื่อหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น(ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด และสั้น

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิด และระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการ ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การ วิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความ เชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำ ผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

7) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถ เท่านั้น

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์ หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
- 6) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้อง ของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้อง ของ การอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการ อ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะ ได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

1. การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตาม รูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้

วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์เล่มที่ชื่อเครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิงเช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/15/16/282-283), (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล/16/256-320)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากร, 2554)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิงเช่น (พระมหาสุทิตย์อาภากร และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการให้ใช้เครื่องหมายอัมภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิงเช่น (พระธรรมโกศาจารย์ประยูรธมมจิตโต, 2548; พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้งเพิ่มคำว่าและคณะเครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิงเช่น (พระเทพโสภณ, ประยูร ธมฺมจิตโตและคณะ, 2548)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Hersey & Blanchard, 2000) และให้ใช้เครื่องหมาย อัมภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Keown, 2003 ; Hersey & Blanchard, 2000)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al, ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง (Kaiser et al., 2008)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ใช้ 21 เซ็นจูรี
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย

2. เอกสารอ้างอิง

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. : สถานที่พิมพ์. / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์. / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์. (./ การวรรค 2 ครั้ง)

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2560). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง. / (เลขหน้าที่ย่อ).// สถานที่พิมพ์. / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุริยา คงคาไหว (2560). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปิวิตร ว่องวิระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่. / (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุริยา คงคำไหว (2561). การบูรณาการหลักธรรมาธรรมกับการปฏิบัติตนของ
ครอบครัวไทยยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ,
3(2), 50-71.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่
อ้าง). สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาจอพันธ์. (2560). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง
ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
Sturgeon, T.(2010). Sciencefiction. In *The encyclopaedia America*, (Vol. 24,
pp.390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เพือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2560). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น.13.

(7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์/ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์

ตัวอย่าง :

สมบุรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน
ดุสิตนิพนธ์พุทธศาสนดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น
ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลังวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทาง
โหราศาสตร์. (นางณฐณัช แก้วพลี, ผู้สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ทวีศักดิ์ อุ่นจิตติกุล. (2561). พระพุทธศาสนาเถรวาท จะสืบทอดดำรงอยู่อย่างไร? เรียกใช้
เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936>
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป
ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 .
เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/>
คำสั่ง-ประกาศ/

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2560). โลกทัศน์ชาวพุทธ. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2560). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พงศ์สานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. (2560). ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว แนวคิดใน
การจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
พระปกเกล้า.
- โกนิฐฐ์ ศรีทอง. (2560). การบูรณาการภูมิปัญญาพระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างความสมดุล
ของระบบนิเวศวิทยาชุมชน. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย

พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปญโญ). (1 พฤษภาคม 2560). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2560, จาก http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2560). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก, 24 สิงหาคม 2560.

Boo Elizabeth. (2010). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Kiarash, A. (2010). Human Dignity in Islamic Bioethics. *The Iranian Journal of Allergy*, 6 (5), 25-28.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

1. ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ เอกสารประกอบด้วย

1) ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด จำแนกเป็น

- ต้นฉบับที่ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 2 ชุด

- ต้นฉบับที่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 1 ชุดเอกสารต้องระบุรายละเอียดของ

ผู้เขียนบทความ (Author(s)) ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่งและสังกัด หรือวุฒิการศึกษาสูงสุด อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author) ให้ระบุที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ หรือ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ ในกรณีที่ต้นฉบับดังกล่าวมาจากหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตร การศึกษา โปรดระบุชื่อหลักสูตรและสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน

2) แผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น (ระบุชื่อบทความและชื่อผู้เขียน)

3) แบบเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ

- แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ

- แบบฟอร์มสมัครสมาชิกวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ

4) รูปถ่าย 1 นิ้ว จำนวน 1 รูป (ถ่ายหน้าตรง)

ส่งต้นฉบับบทความเพื่อเสนอตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ

เลขที่ 89 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช รหัสไปรษณีย์ 80000

2. ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แนบไฟล์ต้นฉบับ (File attachment) ในรูปแบบ MS Word ส่งมายัง E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th เมื่อได้รับการยืนยันจากกองบรรณาธิการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสารแล้ว ผู้เขียนจะต้องส่งแผนชีตบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น มายังกองบรรณาธิการเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

3. การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JSBA>

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธหรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ผลงานจำนวน 1 ฉบับพร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ(ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ(อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ(ไทย) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด(ไทย) (14 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords : 3-5 words

บทนำ : Introduction (18 pt)

.....(16 pt).....

วัตถุประสงค์การวิจัย : Research Objectives (16 pt)

1.....(16 pt).....

2.....(16 pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย : Research Methodology (18 pt)

.....(16 pt).....

ผลการวิจัย : Results (18pt)

.....(16 pt).....

อภิปรายผล/วิจารณ์ : Discussion (18pt)

.....(16 pt).....

สรุป : Conclusion (18 pt)

.....(16 pt).....

ข้อเสนอแนะ : Recommendation (18 pt)

1.....(16 pt).....

2.....(16 pt).....

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

.....ไทย (16 pt).....

.....Eng (16 pt).....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความ วิชาการ/พิเศษ/ปริทรรศน์/วิจารณ์

ชื่อบทความ(ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ(อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ(ไทย) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด(ไทย) (14 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords : 3-5 words

บทนำ : Introduction (18 pt)

.....(16 pt).....

เนื้อหา : Body (18pt)

.....(16 pt).....

สรุป : Conclusion (18 pt)

.....(16 pt).....

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

.....ไทย (16 pt).....

.....Eng. (16 pt).....